

IKAST-
BRANDE
KOMMUNE

BROENS MÅL & INDHOLDSBESKRIVELSE 2018 TIL 2020

Udarbejdet af Broens personale i efteråret 2017 samt godkendt i skolens bestyrelse foråret 2018 |

Indhold

Forord	3
Læsevejledning:	3
Lidt om Broen	6
Engesvang Skoles værdigrundlag.....	8
Broens pædagogiske indhold.....	13
Legens betydning for barnets udvikling.....	14
Udviklingsfelter:.....	16
se de grønne felt udviklingsfelter i afsnittet <i>De differentierede læringsmiljøer</i>	16
Inkluderende læringsmiljøer:.....	16
PALS- De gode cirkler i skole og SFO.....	22
De differentierede læringsmiljøer	24
De målrettede læringsmiljøer.....	26
Samarbejdet med skolens UVD.....	29
Skole-hjem samarbejdet	30
Fælles idræts- & sundhedsprofil/ Broens Sundhedspolitik.....	32
Samarbejdet om børn med særlige behov	34
Samarbejde med Engesvang Børnehuse.....	35
Plan for dokumentation og evaluering.....	36
Evaluering af udviklingsfelterne fra M&I 2015-2017	37

Forord

Hermed **2. udgave** af Broens Mål - & indholdsbeskrivelse efter læringsreformen. Materialet skal ses som en udvidet udgave af Ikast-Brande kommunes nye *Mål - & indholdsbeskrivelse for SFO*, hvor kommunens grundholdninger og målsætning omkring SFO er beskrevet.

På Broen har vi i efteråret 2017 arbejdet med Mål - & indhold på nogle temamøder for skole- fritidspædagogerne, hvor vi har analyseret vores pædagogiske praksis ud fra den kommunale Mål - & indholdsbeskrivelse. Efterfølgende har jeg forsøgt at formidle de konkluderende hovedpunkter.

Læsevejledning:

Broens Mål - & indholdsbeskrivelse kan for nogle synes kompakt og derfor uoverkommelig at læse. Det er imidlertid vigtigt for os at være så informativ som mulig, samt at lave et materiale der kan fungere som guideline i vores pædagogiske praksis.

For at gøre M & I mere læsevenlig har jeg valgt:

- at ny tekst ift. M&I 2015-2017 er skrevet med rødt.
- at opdele teksten således:

Under overskriften er de overordnede tanker, hensigter og evt. teorier omkring vores pædagogiske praksis beskrevet.

I det blå felt er det beskrevet, hvordan vi på Broen konkret praktiserer dette i hverdagen, samt hvilke forhold der gør sig gældende.

I det grønne felt beskriver vi de udviklingsfelter vi ser, de udviklingsfelter vi vælger at beskæftige os med, og hvis det er muligt en tids - & handleplan.

Forkortelser mv.:

❖ M&I:	Mål & indholdsbeskrivelse
❖ IBK:	Ikast-Brande Kommune
❖ SFO:	Skole Fritids Ordning
❖ SFP:	Skole- fritidspædagog
❖ UVD:	Undervisningsdelen
❖ Undervisere:	fællesbetegnelse for lærere og pædagoger i UVD

At være skolefritidspædagog (SFP) i 2018

Vi arbejder nu i 4. skoleår efter læringsreformen, og meget har ændret sig i den absolut positive retning siden jeg skrev Mål- og indhold sidste gang i efteråret 2015.

Der er ingen tvivl om, at vi på Engesvang Skole er kommet langt ift. samarbejdet mellem de to faggrupper: lærere og SFP' er. Vores insisteren på samarbejde bl.a. gennem strukturer, rammer og fælles mål har absolut båret frugt. Ligeledes har SFP'erne i langt højere grad fundet balancen mellem opgaverne i UV og SFO. Der er brugt meget energi hos alle både medarbejdere og ledelse ift. til ovenstående.

Dette er dog ikke det samme, som at SFP'erne fuldt ud har fundet deres faglige identitet, men der arbejdes målbevidst og engageret hermed: Hvordan håndterer vi 2 forskellige arbejdsfelter: undervisning og fritid? Hvordan får vi bedst vores pædagogiske faglighed i spil? Hvordan positionerer vi os? Osv.

Vi sætter derfor stor pris på, at skoleafdelingen, i kommende skoleår, har prioriteret et endnu ikke fuldstændigt defineret "udviklingstilbud" for skolernes SFP' er.

Jeg er meget bevidst om, at dette materiale ikke er en "mangelbeskrivelse", men en mål - & indholdsbeskrivelse.

Det er dog, på trods af ovenstående, meget vigtigt for mig på SFP'ernes vegne at fortælle, at der fortsat ligger et stort tids- & energikrævende udviklingsarbejde foran os ift. at vi så vidt muligt kan opretholde Broens gode serviceniveau samt den pædagogfaglige standard, som SFP'erne har været tilfredse med og fagligt stolte af før reformen. Barren er selvfølgelig tilpasset nuværende vilkår, men alle er optagede af, at den ikke må blive for lav.

Vi er på Broen særdels optagede af at skabe bedst mulig læringsmiljø for flest mulige børn. Det er ikke nogen hemmelighed, at vi med læringsreformen og samtidige store besparelser på SFO området, har været særdeles udfordrede på tid: kortere tid sammen med børnene i SFO og færre personaletimer til at få tingene til at hænge sammen. Vi må erkende, at vi stadig ikke synes, at vi er i mål, og at arbejdet til tider stadig er særdeles præget af SFP'ernes faglige ambitioner, der kan være svære at nå.

Vi eksperimenterer fortsat med at skabe og forfine god praksis ift. spændet imellem at tilbyde et ordentligt tilsyn, gode, spændende, sjove og udviklende læringsrum med mulighed for fordybelse samt læringsrum for de børn der har brug for ekstra guidning og træning i f.eks. de sociale kompetencer. Dette arbejde er ligeledes præget af engagement, faglighed og energi.

Udviklingsfelt

Broens store og overordnede udviklingsfelt må jf. ovenstående være, at skabe en hverdag på Broen med den bedst mulige pædagogiske praksis samt et ambitionsniveau der er afstemt de faktuelle forhold: tid, ressourcer mv., der nu engang er til rådighed. Det er en krævende proces, men da skolens SFP' er er fagligt dygtige og engagerede, er jeg fortsat overbevist om, at vi også vil lykkes med dette projekt.

Jeg håber, I vil føle jer oplyste af at læse Broens Mål - & indholdsbeskrivelse 2017-2020

Rigtig god fornøjelse.

Annette Uldum
SFO leder
Broen Engesvang SFO

Lidt om Broen

Broen er bygget i 2005, og har siden kommunesammenlægningerne i 2007 været Engesvang Skoles fritidsdel. Vi har på Broen rigtig gode fysiske rammer med lyse rum og højt til loftet, samt gode muligheder for at skabe mange forskellige miljøer og aktiviteter.

Herudover er Broens beliggenhed fantastisk. Dels kan vi via Broens arkitektur nyde omgivelserne, når vi færdes inden døre, da vi med store vinduespartier har en pragtfuld udsigt til "bybilledet" på den ene side og legeplads, boldbaner og "Sørens bakker" til den anden side. Når vi går ud, er vi med det samme midt i naturen, og i gåafstand fra sø og skov.

På Broen arbejder vi, efter læringsreformen, i højere grad funktionsopdelt, og er samtidig optaget af, at de største børn også tilbydes nogle særlige aktiviteter og privilegier. Herudover er vi en PALS skole.

Børnetal:

Med læringsreformen og de længere skoledage, fulgte en væsentlig nedgang i Broens børnetal. Det var hovedsagelig de ældste børn, der blev udmeldt, men der er også en del helt ned i 2. årgang, der ikke er tilknyttet Broen, hvilket ikke har været billedet tidligere. Jf. forældreudsagn var den massive udmeldelse begrundet i et mindre pasningsbehov i takt med den længere skoledag sammenholdt med en betragtelig prisstigning for de ældste SFO børn.

Broens børnetal fandt sig hurtigt et forholdsvis stabilt leje, og vi har i skrivende stund 130 børn indskrevet, hvilket er en fremgang på 20 børn de sidste 2 år. De fremtidige årgange af skolestartere er dog mindre, hvilket formodentlig vil betyde et dalende børnetal.

Broens personale:

På Engesvang Skole har vi ansat 7 skolepædagoger, der har opgaver i både undervisning og fritid. Skolens inklusionspædagog lægger timer på Broen 2 eftermiddage, og skolens Undervisningsassistent er fast morgenåbner på Broen. Herudover er vi praktikinstitution for Pædagogisk Assistent elever samt for pædagogstuderende. Ofte er vi ligeledes praktiksted for virksomhedspraktikanter og lignende.

Broens Aftenklub:

Aftenklubben henvender sig til 5., 6. og 7. årgang, og aftenklubsæsonen kører fra og med oktober og til og med februar. Vi har en ugentlig klubaften, som sædvanligvis er

mandag fra kl. 18.30 til 21.00. En fast klubaften i hver måned arrangeres *Månedens Aktivitet*. Det kan f.eks. være en biograftur, en "kasinoaften", en bowlingtur, en diskoteksaften el. lign.

Medlemmerne tilmelder sig og betaler for en måned af gangen, og kontingentet er 50 kr. pr. mdr. Der er 4 ansatte i Aftenklubben, hvoraf mindst en er fastansat på Broen. Karakteren af den aktivitet medlemmerne søger i vores Aftenklub, har ændret sig med årene. I starten var der et stort behov for div. aktiviteter som f.eks. at lave musik, video, smykker, læder og meget andet. Dette behov har ændret sig, idet Aftenklubben nu i langt højere grad bruges som mødested. Et sted hvor medlemmerne "hænger ud", hører musik, spiller spil og bold mm., og nyder hinandens selskab.

Det er da også et af de væsentlige formål med Aftenklubben, at børnene kan starte deres "være ude om aftenen" karriere i kontrollerede omgivelser med kompetente voksne.

Reelt finder vi Aftenklubbens medlemmer blandt 5. & 6. årgang idet 7. årgang i forbindelse med kommunesammenlægningerne i 2007, lokalt blev tilbudt deltagelse i Ikast-Brande kommunes Ungdomsskole, et tilbud alle i årgangen stort set benytter sig af. Vi tolker det således, at de unge i 7. årgang ikke har behov for Broens Aftenklub.

Aftenklubbens medlemstal ligger i skrivende stund på 57 ud af 73 mulige svarende til 78 %. Det er ikke så ringe endda ;O)

Engesvang Skoles værdigrundlag

Engesvang Skoles skolebestyrelse er i samarbejde med skolens ansatte, i gang med at udarbejde et nyt værdigrundlag. Dette arbejde forventes færdiggjort med udgangen af dette skoleår. Herefter vil Mål- & indhold selvfølgelig blive tilrettet.

Trivsel

På Engesvang skole er det værdifuldt at den enkelte - indenfor fællesskabets rammer - er i trivsel, som basis for positiv udvikling.

I forhold til:

Barnets hverdag

Barnets hverdag er kendetegnet ved værdierne:

Tryghed

Faglighed

Tolerance

Dette betyder:

Se side: 2

Relationer

Skolens forskellige relationer er kendetegnet ved:

Respekt

Ansvarlighed

Tillid

Åbenhed

Dette betyder:

Se side: 3

Den gode arbejdsplads

Indeholder 9 kerneområder.

Dette betyder:

Se side: 4

Bemærk: I skolens værdigrundlag benyttes Engesvang Skole som samlet betegnelse. Ved skole forstår vi således både undervisningsdel og fritidsdel

I forhold til barnets hverdag betyder det at:

Tryghed	Faglighed	Tolerance
<ul style="list-style-type: none"> • Barnet møder tillid, omsorg og menneskelig varme • Barnet oplever sig som en del af fællesskabet • Der hersker et godt kammeratskab • Barnet mødes med anerkendelse • Barnet oplever overskuelighed i hverdagen med faste og klare rammer • Skolen værner om traditioner. • Barnet lærer de demokratiske spilleregler, deres muligheder og begrænsninger • I skolen tales der positivt med, til og om hinanden 	<ul style="list-style-type: none"> • Anerkendelse er et centralt element i mødet med barnet • Barnet understøttes i dét, barnet er god til • Der er høj professions faglighed i mødet med barnet • Kreativitet og det praktisk/musiske element vægtes højt • Der er gode rammer for motivation – det er synligt for barnet, hvorfor det skal lære • Der stiles efter at skabe fysiske rammer, der understøtter læring 	<ul style="list-style-type: none"> • Barnet møder tolerance, ligeværd og mangfoldighed • Der hersker respekt for den enkeltes integritet • Skolen vægter respekten for forskellighed højt • Barnet oplever og udviser respekt på tværs af alder og køn • Barnet oplever ret til selvstændighed • Barnet mødes ”hvor det er”

Relationer.

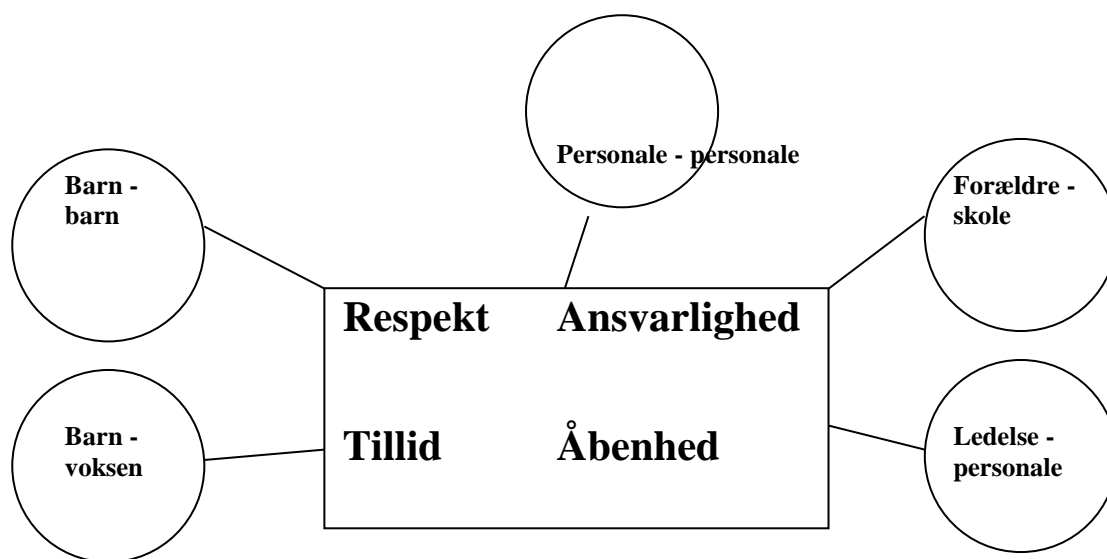
Skolens hverdag er i høj grad kendetegnet ved relationer mellem mennesker. Dette sker på forskellige niveauer: barn \leftrightarrow barn; barn \leftrightarrow voksen; forældre \leftrightarrow skole;

personale \leftrightarrow personale; ledelse \leftrightarrow personale

Trivsel i relationer betyder at alle føler sig set, hørt og forstået.

På Engesvang skole mener vi, at dette sker, når relationerne er præget af følgende kerneværdier:

Respekt, ansvarlighed, tillid og åbenhed.

Respekt:

Respekt i relationer er at kende/ bruge de demokratiske spilleregler; medbestemmelse, medindflydelse og ytringsfrihed.

Vi respekterer, at vi tænker og handler forskelligt, så der skabes plads til alle.

At vise respekt i relationer indebærer evne til at tage hensyn til både sig selv og andre.

Ansvarlighed:

At vise ansvarlighed betyder, at den enkelte oplever sig som værdifuld **i** - og **for** fællesskabet, dvs. kender, efterlever og præger de fælles vedtagne rammer.

De voksne skal være rollemodeller og sikre, at barnet opnår indsigt, viden og erkendelse om de væsentlige elementer i begrebet ansvarlighed, dvs. være ansvarlig for sig selv og andre.

Tillid:

At møde hinanden med tillid er at lytte til hinandens holdninger og meninger, og blive mødt med krav man kan leve op til og udvikle sig gennem.

Tillid betyder, at de voksne drager omsorg for barnet, tager det alvorligt, giver det tryghed, glæde og tro på sig selv.

Åbenhed:

Vores måder at henvende os til hinanden på er kendetegnet ved åbenhed og imødekommenhed.

Åbenhed i relationer betyder, at vi også er åbne udadtil mod lokalsamfundet og verden. Dette sikrer os lokal forankring og en større mangfoldighed.

Den gode arbejdsplads

Det er værdifuldt at:

- der gennem åbenhed, ansvarlighed, tillid og respekt skabes rum for gode relationer.
- den gode arbejdsplads er dynamisk, og at den til enhver tid kræver vedligeholdelse.
- skolen er et motiverende, sjovt og udviklende sted at være.
- de ansatte oplever, at der indenfor de givne rammer er mulighed for at udøve en individuel forvaltning af praksis.
- de ansatte oplever sig kompetente i de opgaver, de varetager, og der gives mulighed for videreuddannelse i det omfang, der er behov for det.
- de ansatte har gode relationer og samarbejds kulturer, der styrker fællesskabet på skolen.
- der er et fælles ansvar for et godt fysisk og psykisk arbejdsmiljø.
- opgavernes mængde / arbejdets indhold står i relation til ressourcerne.
- det til enhver tid forsøges at få de fysiske rammer til at understøtte skolens tiltag og værdier.

Broens pædagogiske indhold

På det overordnede plan er det de generelle kerneydelser i dagligdagen, samt mødet med det enkelte barn, der er det bærende. Her er dialogen og relationerne særdeles vigtige¹. Vi er bevidste om, at dette altid er den voksnes ansvar. Det handler bl.a. om, at vi som voksne er anerkendende, nærværende & tydelige, samt at vi er gode rollemodeller.

Personalesammensætningen er i denne sammenhæng vigtig. Vi bestræber os på at få en så bred sammensat personalegruppe som mulig, fordelt på bl.a. køn, alder, kompetencer & interesser. På den måde tilgodeser vi flest mulige børn.

På Broen mener vi, at trivsel og læring er to størrelser, der går hånd i hånd². Når man oplever, at man mestrer noget nyt, giver det anledning til trivsel, og når man trives giver det lyst og energi til at udforske og lære noget nyt.

Når vi på Broen tilrettelægger den pædagogiske praksis, tager vi derfor udgangspunkt i nedenstående temaer

- ❖ **Legens betydning for barnets udvikling**
- ❖ **Inkluderende læringsmiljøer**
- ❖ **PALS - De gode cirkler i skole og SFO**
- ❖ **Differentierede læringsmiljøer**
 - det voksenstyrede læringsrum
 - det voksenstøttede læringsrum
 - det barnestyrede læringsrum
- ❖ **Målrettede læringsmiljøer**
- ❖ **Samarbejdet med undervisningsdelen**
- ❖ **Broens sundhedspolitik der bygger på 3 ligeværdige fokusområder:**
 - **Kost**
 - **Bevægelse**
 - **Den mentale sundhed.**

¹ Anne Therkildsen: *Den relationelle kontakt til barnet er af afgørende betydning for, om vi løfter de samfundsmæssige opgaver, dvs. vores kerneopgave i det pædagogiske felt, hvor det centrale er at øge børns livschance.*
<https://www.folkeskolen.dk/~8/6/staerke-relationer-pdf.pdf>

² **Hvad er trivsel?** Begrebet trivsel har mange facetter og kan anskues ud fra et tredimensionelt perspektiv:

1. Psykisk og fysisk velbefindende
2. Faglige og personlige kompetencer
3. Oplevelse af støtte og inspiration fra omgivelserne.

<http://dcum.dk/undervisningsmiljoe/trivsel>

I vores bestræbelse på at opnå den bedst mulige pædagogfaglige kvalitet i vores praksis, er det en generel holdning, at en didaktisk tilgang til det pædagogiske arbejde/ reflekteret praksis, er en nødvendighed.

En sidste men væsentlig tilgang til hverdagen på Broen er, at tiden på Broen er børnenes fritid efter en lang "arbejdsdag" i UVD, og den tid skal vi have respekt for. Det er vigtigt, at børnene i vid udstrækning selv kan vælge, hvor og hvordan de vil udnytte deres Bro tid, og at pædagogerne så vidt muligt er disponible for børnene i Broens åbningstid, således at dette understøttes.

Legens betydning for barnets udvikling³

På Broen er vi optagede af, at legen er vigtig i ethvert menneskes liv generelt og i børns liv især. I legen er der læringspotentiale - både ift. til livsduelighed og ift. faglig viden i bred forstand. Vi er særdeles bevidste om, at vi på Broen har et stort ansvar ift. at facilitere Brobørnenes leg bl.a. gennem:

- Mødet med Broens voksne
- De fysiske rammer
- De aktiviteter der tilbydes.
- Broens struktur
- Vores pædagogiske praksis
- Indkøb af legetøj og lign.

Broens inkluderende praksis er ligeledes af stor betydning for børns leg. Her er vi bl.a. optagede af fællesskaber, og at det store fællesskab måske ikke altid er befordrende for børns leg, hvorfor det er vigtigt at skabe andre og mindre fællesskaber. Læs mere herom i afsnittet *inkluderende læringsmiljøer*.

Ovenstående antagelse vil jeg i dette afsnit forsøge at underbygge.

Legen karakteriseres jf. Daniela Cecchins som en umiddelbar, spontan og frivillig aktivitet, der ikke kan reguleres udefra, og som kun den legende råder over ift. indhold og form. Ifølge Birgitte Barkholt er legen grundlæggende for barnets udvikling.

Der findes forskellige teoretiske tilgange, men der er dog bred enighed om følgende 4 karakteristika:

- Leg er indre motiveret - børn leger, fordi de ikke kan lade være
- Leg suspenderer virkeligheden - børn "lader som om" i legen og kan sagtens skelne mellem leg og virkelighed.

³ I dette afsnit er vi på Broen inspireret af cand.psych. Daniela Cecchins artikel *Om legens væsen og betydning* <https://bupl.dk/artikel/legens-vaesen-betydning/> samt Birgitte Barkholts *Rødt kort til leg* https://www.lfs.dk/files/lfs.dk-arkiv/3/124/heldagsskole_endelig.pdf

- Leg er præget af selvbestemmelse - selv om den tager farve af sociokulturelle faktorer, er den grundlæggende frivillig, for ellers ophører den med at være leg.
- Leg fordrer kommunikation, men samtidig udvikler barnet færdigheder i kommunikation.

Skal vi være konkrete, ift. hvad det er legen kan, siger Barkholt:

I leg er barnet i stand til at tilegne sig dele af virkeligheden, der ellers ikke er umiddelbart tilgængelig for det og det er i stand til at underlægge sig regler, det ikke kan i det virkelige liv. Sådan skaber det selv i samspil med omgivelserne zonen for nærmeste udvikling.⁴ Når barnet i legen langsomt opnår en bevidsthed om egen virksomhed, udvikler det læremotiver, som er en forudsætning for, at legen kan udvikles først i barnets hoved og derefter eksplicit i forhandling med kammeraterne. I øvrigt de samme færdigheder, som er nødvendige i arbejdet med skolens fag. Det er i legens krav om forhandling og indordning under fælles regler, barnet udvikler evne til at kunne indleve sig i en andens situation, hvilket åbner mulighed for, at barnet kan foretage nye intellektuelle operationer.

Legen bliver altså en træningsbane eller et læringsrum for bl.a. div. Sociale kompetencer, kommunikation, foretagsomhed, udvikling og bevidstgørelse af egne og andres følelser, udvikling af empati, kreativitet, fantasi, abstrakt tænkning, mod, moral og etik, situationsbevidsthed mv.

Det er ligeledes i legen at de betydningsfulde venskaber opstår, og i dette fællesskab opnår barnet, via selv- og medbestemmelse, indflydelse på - og kontrol over eget liv, samt en oplevelse af det "fælles tredje" som legen udgør, og som knytter mennesker sammen - alt sammen *grundlæggende forudsætninger for at kunne være en kompetent, aktiv deltager i den moderne verden(Cecchin)*

Pædagogik, struktur og fysisk rum bliver derfor afgørende i SFO'erne, således at vi kan initiere:

- Leg der ikke bremses af strenge tidsstrukturer, hvor der kan opnås en flow-tilstand
- Vokseninitierede aktiviteter/ læringsrum der understøtter og supplerer ovenstående. Hermed kan børnenes egne lege udvides, forbedres og beriges.

Bingitte Barkholt understreger, at SFO' en har en central rolle ift. at facilitere og udvikle den vigtige leg, en opgave der især er vigtig ift. de udsatte børn. Ligeledes påpeger hun, at dette arbejde er stærkt udfordret med de lange skoledage. Tiden til

⁴ Læs mere om "zonen for nærmeste udvikling" i afsnittet "De målrettede læringsmiljøer"

leg er dalende i takt med at tiden til de mere strukturerede aktiviteter i UV er steget. Ligeledes medfører de lange skoledage, at mange børn går hjem efter endt undervisning og derfor ikke frekventerer SFO' en.

Afslutningsvis citeres Barkholt: *Leg er både lærerig og i egen ret. Legen er en del af det at være barn.*

På Broen betyder det især følgende for vores pædagogiske praksis:

- Vores tilsyns- og aktivitetsstruktur giver mulighed for differentierede læringsmiljøer - hvilket i høj grad inkluderer muligheden for leg (læs afsnittene: *De differentierede læringsmiljøer* samt *De målrettede læringsmiljøer*)
- Vi er optagede af og forfiner løbende ift.
 - at personalegruppen er så bredt sammensat som muligt ift. køn, alder, kompetencer og interessefelt.
 - den voksnes respekt for barnets initiativ.
 - den voksnes opmærksomhed ift. definitionsmagten
 - den voksnes ansvar ift. at skabe rum - også det mentale rum - til børnenes leg.
 - Betydningen af at den voksne deltager i legen
 - Betydningen af at voksne faciliterer "træningsrum" for leg
- Broens fysiske rammer samt indkøb af legetøj og lign. er velfunderet ift. *legens betydning for barnets udvikling*
- Broens inkluderende praksis er befordrende for flest mulige børns leg (læs afsnittet *inkluderende læringsmiljøer*)

Udviklingsfelter:

se de grønne felt udviklingsfelter i afsnittet De differentierede læringsmiljøer

Inkluderende læringsmiljøer:

På Broen tager vi i vores inklusionsarbejde udgangspunkt i følgende⁵:

- ❖ *At skabe vilkår for at alle børn kan opleve at være en del af et fællesskab.*
- ❖ *At skabe udvikling, læring og trivsel for alle børn i deres nærmiljø.*
- ❖ *At have fokus på det enkelte barns potentialer og muligheder*

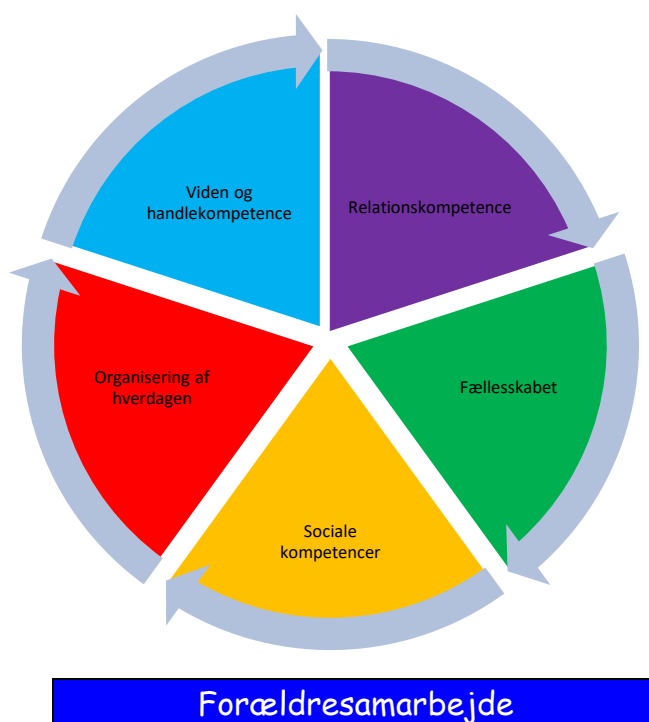
Overordnet mener vi på Broen, at trivsel og inkluderende læringsmiljø er forholdsvis identiske begreber. Når vi bestræber os på at skabe det inkluderende læringsmiljø,

⁵ De 3 hovedmål i IBK's inkluderende indsats

handler det om at skabe trivsel for det enkelte barn og i fællesskabet. Når vi alligevel stadig bruger begge begreber, handler det om, at *det inkluderende læringsmiljø* har været et fokusområde i Ikast-Brande kommune siden 2011.

Vi ser ikke inklusion som afgrænsede projekter. Det enkelte barns trivsel og udvikling afhænger af barnets fysiske tilstedeværelse, værdsættelse og aktive deltagelse i fællesskabet. På Broen handler inklusionsarbejdet både om individet og om fællesskabet.

Vores inkluderende praksis tager ligeledes udgangspunkt i Heidi Baks⁶ "Inklusionshjul", der illustrerer, hvilke elementer der jf. forskning skal være tilstede ved et inkluderende læringsmiljø.

På Broen betyder det følgende i vores pædagogiske praksis:

Vi har spejlet og dermed "kvalitetstestet" vores inkluderende praksis i "Inklusionshjulet", hvilket giver anledning til følgende:

Viden og handlekompetence:

- ❖ På Broen har vi siden 2008 arbejdet målrettet med den inkluderende praksis, hvor vi har haft Heidi Bak tilknyttet som underviser og konsulent.

⁶ Heidi Bak er pædagogisk konsulent ved PPR(pædagogisk psykologisk rådgivning) i Ikast-Brande kommune

- ❖ Alle Broens pædagoger (med en enkelt undtagelse) har gennemført et diplommodul i *social inklusion*.
- ❖ Efterfølgende iværksættes et udviklingsforløb, hvor den enkelte pædagog planlagde og gennemførte forskellige indsatser med formålet at fremme den inkluderende praksis.
- ❖ Vi har i årene 2009 til 2012 især været optaget af at udvikle den pædagogiske faglighed. Dette arbejde handlede især om faglig identitet samt at italesætte denne. Vi udviklede bl.a. via udarbejdelse af faglige profiler, arbejdede i refleksionsgrupper, pædagoger lavede faglige oplæg for hinanden mv.
- ❖ Vi har ansat en pædagog med en Specialpædagogisk diplomuddannelse, der bl.a. har en konsultativ funktion.
- ❖ Alle skolens ansatte er uddannede ift. vores PALS praksis
- ❖ Skolen er en del af *PALS Mental Sundhed*. I den forbindelse instrueres alle skolens ansatte i den praksis samt det materiale der er udviklet hertil.
- ❖ **De inkluderende læringsmiljøer er jævnlige på dagsordenen ved Broens teammøder, og praksis udvikles stadig bl.a. i form af temadage med videns- og erfaringsudveksling samt debat. Ligeledes eksperimenterer vi løbende med strukturer, dagsrytmer, pædagogisk indhold mv. for at forfine den inkluderende praksis.**

Relations kompetence:

- ❖ Relations kompetence er en implicit og stor del af den pædagogiske uddannelse, og da Broens personale udelukkende består af uddannede pædagoger, samt en enkelt PA'er (pædagogisk assistent), føler vi os godt klædt på i dette felt.
- ❖ Via vores PALS arbejde beskæftiger vi os en del med netop relations kompetence.
- ❖ De gode relationer til det enkelte barn, er altid den voksnes ansvar.

Fællesskabet:

- ❖ Her er PALS arbejdet ligeledes en væsentlig faktor. Det er vigtigt i et inkluderende fællesskab, at der er tydelige normer og forventninger til f.eks. adfærd & sprog. På Broen er forventningerne tydelige bl.a. via "forventningstavlerne" der hænger i Broens forskellige rum, samt via de anvisninger pædagogerne giver i dagligdagen.
- ❖ Der findes mange former for fællesskab, og nogle børn har brug for *differentierede fællesskaber*⁷. Disse fællesskaber fungerer som

⁷ Teoretisk grundlag: Bent Lund Madsen: lærer, cand. pæd. pæd. Ekstern lektor ved Århus Universitet

læringsarenaer, hvor det enkelte barn eksempelvis kan udvikle sociale kompetencer, styrke eller "nørde" omkring interesser eller særlige forudsætninger. På Broen har vi i vores aktivitetsstruktur givet mulighed for, at pædagogerne kan arbejde med enkelte børn eller grupper af børn i differentierede fællesskaber.

- ❖ En god inkluderende praksis er bl.a. at vi bygger "stillads" omkring børnene og ikke "støttepiller" for enkelte børn. Dette kræver, at alle Broens pædagoger har et kendskab til alle Broens børn, således at vi kan møde dem, der hvor de er. Denne praksis blev imidlertid vanskelig i forbindelse med den lavere normering. F.eks. er pædagogerne ikke på Broen hver dag, og der er ikke den samme tid til at involvere sig i de børn, der enten ikke er i årgangen, man er tilknyttet, eller som ikke søger den enkelte pædagog eller den arena man dækker. Derfor har vi netop indført en praksis, hvor vi et par gange årligt på Broens teammøder, gennemgår på de enkelte klasser: styrker og svagheder, indsatser, mål for enkelte elever og klassen mv.

Sociale kompetencer:

- ❖ For at kunne indgå i et fællesskab, er det vigtigt, at man til en vis grad mestrer de sociale kompetencer. I denne læringsproces er forældre, lærere, pædagoger, andre primærvoksne, søskende samt kammerater vigtige medspillere.
- ❖ Broens hverdag med de relationer der er, de læringsmiljøer vi skaber, de aktiviteter der tilbydes osv., skal bl.a. ses som et læringsrum for de sociale kompetencer. Hvordan reagerer andre, når jeg taler på en bestemt måde? Hvordan kommer jeg med i en leg? Hvad gør jeg, når min kammerat er ked af det? Hvordan løser jeg en konflikt? Tilsidesætning af egne behov osv.
- ❖ Nogle børn har brug for et særligt tilrettelagt læringsrum, når det gælder de sociale kompetencer. Her har vi i vores aktivitetsstruktur givet mulighed for, at pædagogerne kan arbejde med enkelte børn eller grupper af børn i *differentierede fællesskaber*.
- ❖ Vores "inklusionspædagog" har tid til at arbejde med enkelte børn eller grupper af børn. Her er der bl.a. tale om børn, der er udfordret på de sociale kompetencer. Ligeledes arbejder hun forebyggende. Eksempelvis har hun i undervisningsdelen arbejdet en del med mindfulness, således at alle elever klarer de længere undervisningsdage, samt den efterfølgende Brotid bedst muligt.
- ❖ På Engesvag Skole har vi udviklet "Pusterummet", er sted hvor det aftales eller tilbydes børn at komme i løbet af skoledagen, hvis de af den ene eller anden grund har brug for at trække sig fra det store fællesskab. I

Pusterummet er altid voksne, og her kan vi aftale *tjek ud - tjek ind*, hvor de børn, der har særlig svært ved overgangen fra UVD til Bro bliver guidet.

- ❖ I forbindelse med PALS mental sundhed, er der udarbejdet årshjul i alle årgange ud fra curriculum⁸. Herudover kortlægges alle elevers trivsel af underviserne samt eleverne selv bl.a. via *klasse-trivsel*. Ud fra de analyserede materialer, laves der handleplaner i de enkelte årgange, med klassens trivsel som udgangspunkt. I den forbindelse arbejdes der i høj grad med de sociale kompetencer. Da alle Skolepædagogerne er tilknyttet en årgang, er de med i dette arbejde, som således også kommer børn og voksne til gode i Brotiden.

Organisering af hverdagen:

Det er vigtigt at hverdagen er organiseret således, at den er gennemskuelig samt genkendelig og dermed tryk og god at være i for flest mulige børn. For at leve op til dette, har vi på Broen følgende praksis:

- ❖ Vi arbejder med Tabulex SFO. Dette elektroniske system har flere funktioner:
 - Vi styrer børnenes fremmøde og sparer pædagog tid, som vi i stedet kan bruge med børnene.
 - Vi kommunikerer med forældre og sparer pædagog tid, som vi i stedet kan bruge med børnene.
 - Dagens mulige arenaer og aktiviteter er synlige for børnene.
 - Hvilke voksne er tilknyttet de forskellige arenaer og aktiviteter, er synlige for børnene
 - Børnene kan se, hvilke kammerater der er hvor.
- ❖ Det er aftalt og øvet med alle børn, at man siger farvel til dagens "Tabulex voksen", hvad gør man, hvis der er uklare aftaler med hjemmet osv.
- ❖ Der er for hver dag lavet en plan for hvilken arena/ funktion den enkelte medarbejder har. Således sikrer vi positivt tilsyn alle steder.⁹ Strukturen er hermed for de voksne, således at børnene har muligheden for at vælge frit mellem dagens tilbud af aktiviteter. Ved Tjek ind på Tabulex ifm. middagspausen i UVD, informeres Brobørnene om dagens aktivitetstilbud.
- ❖ Der er aftalt en aktivitetsstruktur der udover at sikre tilsyn ligeledes sikrer div. læringsrum: det voksenstyrede-, det voksenstøttede samt det voksen"frige"/ det barnestyrede læringsrum (læs mere herom i afsnittet *De differentierede læringsrum*)

⁸ <http://www.palsmentalsundhed.dk/>

⁹ Heidi Bak: Børn udvikler deres egen kultur, som består af "sociale forbudsregler", som børnene selv skaber – til dels uafhængig af voksnes normer og regler (teoriafsnittet i "Broens inklusionsprojekt" udarbejdet sammen med Heidi Bak)

- På en tavle i Broens tegne - spillerum, kan man hver dag se, hvilke tilbud der er.
- På Tabulex kan børnene se dagens tilbud, samt hvem der deltager.
- ❖ Broen er funktionsopdelt. Således er det tydeligt, hvilke aktiviteter der foregår hvor. Man tumler og bygger huler i motorikrummet, der er kun sakse og tusser i tegne - spillerummet osv.

Forældresamarbejdet:

Børnene er forældrenes, og det er med dette udgangspunkt, vi arbejder. Det er vores overordnede hensigt og ønske, på anerkendende vis at støtte forældrene i dette.

Ligeledes er et godt forældresamarbejde et meget vigtigt element i den inkluderende praksis. Det er vigtigt, at vi f.eks. informerer hinanden om barnets trivsel i henholdsvis hjemmet og i skolens UVD & SFO. Således kan vi møde og gribe det enkelte barn på bedste måde.

- ❖ På Broen kommunikerer vi hovedsagelig på Tabulex
- ❖ Som udgangspunkt synes vi, at det er vigtigt at møde forældrene i hverdagen. Her må vi dog erkende, at tiden ikke altid tillader, at vi kan leve optimalt op til dette ønske, da vi prioriterer samvær med børnene, i den sparsomme tid vi har.
- ❖ Det er selvfølgelig altid muligt at aftale en samtale, hvis man som forældre undrer sig over noget, eller der foreligger en problemstilling. Vi vil til enhver tid gøre det samme.
- ❖ Vi forsøger at være meget tydelige ift. f.eks. serviceniveau¹⁰, forventninger til forældre mv. Således bliver det lettere at agere som forældre ind i SFO'en, og vi undgår misforståelser mv.

Udviklingsfelter:

Inklusionsarbejdet generelt:

Netop arbejdet med de inkluderende fællesskaber, var før læringsreformen en af vores absolut store forcer, og vi havde en pædagogisk praksis med høj faglig kvalitet underbygget af et teoretisk fundament, og en faglig velfunderet systematik.

Denne praksis er ikke længere mulig, og vores store opgave har været, og vil fortsat være, at skabe de bedst mulige betingelser for alle Broens børn, med de ressourcer vi nu engang har.

¹⁰ Kan læses på skolens hjemmeside www.engesvangskole.dk under Broen

Konkret tænker vi, at de fleste af Broens børn er godt hjulpet af f.eks. den struktur vi har pt. i hverdagen, mens praksis ift. de børn der har særlig behov for guidning, stadig ikke er optimal.

Trods flere indsatser i løbet af de sidste 2 år, har vi stadig samme følelse af ikke helt at være i stand til at skabe en praksis, der er svaret på en god dag for børn med særlige behov. Det var et af de emner, der sprang tydeligst i øjnene under M&I arbejdet i efteråret 2017.

Altså fortsætter vi "jagten" på de gode inkluderende læringsmiljøer i foråret 2018, som især vil foregå på Broens team- & temamøder.

Under denne overskrift vil vi bl.a. arbejde med "relations kompetence" samt "hverdagens organisering", da vi vurderer, at en stor del af løsningen findes her.

Relations kompetencer:

Som tidligere skrevet er relations kompetencen et felt, hvor pædagoger jf. deres uddannelse er godt kørende. Det er et felt, som vi meget ofte berører i forbindelse med vores PALS arbejde, vores arbejde med børnenes trivsel generelt, vores arbejde med børn med særlige behov osv.

For at kvalificere udviklingspotentialer, vil vi hente kræfter udefra til en temadag på Broen.

Hverdagens organisering:

Vi har siden læringsreformen forsøgt os med forskellige strukturer mv., og det har været en lærerig proces at forsøge at afstemme kvalitet, indhold, faglige ambitioner osv. med Broens ressourcer.

Vi er og har altid været gode til at lave forsøg i vores praksis, og det vil også være metoden i vores udviklingsarbejde på dette felt. Det er en vedvarende proces, der er styret af børns, forældres og pædagogers behov for ændring af praksis.

PALS- De gode cirkler i skole og SFO

PALS står for: *Positiv Adfærd i Læring og Samspil*, og er en skoleomfattende og forbyggende evidensbaseret udviklingsmodel, med udgangspunkt i en anerkendende platform, hvor positiv involvering, opmuntring, ros, kollektiv belønning operationaliseres og styrkes i praksis. Derved skabes et positivt læringsmiljø for alle elever og voksne¹¹

PALS bygger på nedenstående kernekomponenter:

- ❖ Gode beskeder
- ❖ Positive interaktioner
- ❖ Involverende tilsyn
- ❖ Klasse- & gruppeledelse

¹¹ PALS håndbogen

- ❖ Håndtering af følelser i samspillet med eleverne
- ❖ Håndtering af problemadfærd
- ❖ Problemløsning

Vi har på Engesvang Skole arbejdet med PALS siden august 2008, og den praksis PALS foreskriver, er i høj grad blevet implementeret i vores pædagogiske praksis, hvilket man f.eks. kan læse i afsnittet *Inkluderende læringsmiljøer*.

På Broen betyder det bl.a. følgende i vores pædagogiske praksis:

- ❖ Den tydelige og anerkendende tilgang til børnene ses og høres i hverdagen, bl.a. i den kommunikation og relation der er voksen og barn imellem.
- ❖ Der er tydelige forventninger til adfærd - som:
 - er indøvet med børnene
 - hænger synligt i alle lokaler
 - repeteres jævnligt.
- ❖ I vores tilsynsstruktur ligger *det involverende tilsyn* implicit.
- ❖ Der er fokus på det man kan, må, skal osv. frem for det man ikke kan, ikke må og ikke skal.
- ❖ Den forventede adfærd opmuntres og belønnes med smil, "godt gået", "thumb´ s up" osv.
- ❖ Der er en samstemmende tilgang til konflikthåndtering og problemløsning, der er genkendeligt for det enkelte barn.
- ❖ Vores skoleomfattende mål: **Tal pænt til med og om hinanden**, håndhæves i dagligdagen.
- ❖ Vores arbejde omkring børn med særlige behov er forankret i en PALS praksis.
- ❖ Læs mere om PALS på skolens hjemmeside www.engesvangskole.dk

Udviklingsfelter:

Selv om PALS er en implementeret del af pædagogernes praksis på Broen, kræver det selvfølgelig et vedligehold og en forfinelse. Ligeledes har vi også skullet finde vores "PALS ben" i den nye virkelighed.

F.eks. er vores praksis omkring opmuntringskortene samt de jævnlige belønninger/fejringer i øjeblikket ikke eksisterende.

Vi mangler at diskutere og beslutte, hvilke PALS elementer vi vil anvende på Broen - eks. opmuntringskort - og hvilke vi eks. kan lade have sit liv i UV regi. **Ligeledes trænger vores PALS praksis til et generelt vedligehold ift. en SFO praksis.**

Ambitionen er, at vi vil nå dette i løbet af 2018 og måske ifm. udviklingen af vores inklusionsarbejde.

De differentierede læringsmiljøer

På Broen har vi i flere år være optaget af børnenes læring, og vi arbejder selvfølgelig i forhold til læringsreformens 3 overordnede mål:

- ❖ Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.
- ❖ Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.
- ❖ Tilliden til og trivslen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.

Den læring vi især er optaget af på Broen, er bl.a. den læring der underunderstøtter trivsel, livsduelighed, særlige interesser og kompetencer mv.

På Broen har vi siden 2009 arbejdet ud fra Basil Bernsteins teori om læringsrum. Ifølge Bernstein er et barns alsidige læring betinget af, at det til forskellige tider befinder sig i alle læringsrum. Et godt læringspotentiale er bl.a. betinget af valget af læringsrum.

Basil Bernsteins teori om læringsrum	Børnene har lav grad indflydelse på indhold og form.	Børnene har høj grad indflydelse på indhold og form
De voksne har høj grad af indflydelse på indhold og form	1. læringsrum: Voksenstyret læring Den voksne går foran barnet (undervisning)	2. læringsrum: Voksenstøttet læring Den voksne går ved siden af barnet. (undersøger sammen, undres sammen, eksperimenterer sammen)
De voksne har lav grad indflydelse på indhold og form.		3. læringsrum: Børnestyret Den voksne går bag ved barnet (Leg og spontane oplevelser)

Læringsrum 1 er typisk aktiviteter med et fastholdt indhold. Pædagogen har til hensigt at lære børnene noget bestemt og går foran i dette.

Læringsrum 2 er de aktiviteter, hvor børnenes ideer, forslag og handlinger former projektet. Både børn og voksne bidrager igennem forhandling og motivudvikling, selv om det er i en ulige relation. I dette læringsrum ligger også de situationer, hvor pædagogen går ind og støtter børnenes læring, i de situationer som opstår gennem samtale eller anden indgriben. Hvor pædagogen går ind og sætter et støttende stillads op, for den læring som er i gang i forhold til nærmeste udviklingszone, eller hvor de voksne følger barnets "spor"

I **Læringsrum 3** ligger legen og de læringsmuligheder som dette miljø giver.

På Broen betyder det følgende i vores pædagogiske praksis.

- ❖ Vi har på Broen besluttet en struktur, der giver mulighed for at tilbyde både det voksenstyrede -, det voksenstøttede - og det barnestyrede læringsrum. Konkret betyder det, at det hver dag er skemalagt, hvilke pædagoger der har de forskellige tilsynsopgaver (hvor de barnestyrede læringsrum ofte skabes), samt hvilke pædagoger der har opgaven at skabe de voksenstyrede -, og de voksenstøttede læringsrum. De 2 sidstnævnte planlægges for en måned af gangen, og der sendes en "Aktivitetsoversigt" til børn og forældre, således at de dels kan vælge og dels være forberedte til den ønskede aktivitet. Aktiviteterne er mangfoldige: hobby & nørkle, bevægelse & sport, ude aktiviteter: bål, hulebyggeri, snitte osv., musik & teater osv. osv.
- ❖ Det er vigtigt, trods det stigende antal af "store" Brobørn", at prioritere aktiviteter, der netop er målrettede disse børn. På Broen har vi 2 dage om ugen afsat en pædagog til at hellige sig aktiviteter kun for Broens ældste børn. Ligeledes har vi indrettet et rum kaldet "Klubben", hvor der kun er adgang for samme børnegruppe.
- ❖ Vi arbejder, så vidt det er muligt, med den danske kultur samt de højtider der er i løbet af året.
- ❖ På Broen har vi et godt udbud af faciliteter, rekvisitter og materialer, der understøtter ovenstående, eksempelvis: legeplads med gode motoriske udfordringer, sal til fysisk aktivitet, et motorik rum, rum indrettet til leg af forskellig karakter, til tegne - male aktiviteter, hobbyrum, træ værksted osv. Således forsøger vi at tilgodese interessefeltet samt læringspotentialer hos flest mulige børn.
- ❖ En alsidig personalesammensætning fordelt på bl.a. køn, alder, kompetencer & interesser, der understøtter vores læringsforståelse.
- ❖ En didaktisk og målrette tilgang til de voksenstøttede - & voksenstyrede læringsrum. *Vi skal ville noget, med det vi gør.* (læs mere herom i afsnittet *målrettede læringsmiljøer*)

Udviklingsfelter

På temamøderne ultimo 2017 vedr. *legens betydning for barnets udvikling* blev vi optagede af vigtigheden af børnenes egne initiativer, indflydelse og medbestemmelse. Vi har aftalt, at vi i 2018 vil gå på jagt efter, hvad der optager børnene. Herudover vil vi skabe en praksis, hvor indretning, indkøb, planlægning af aktiviteter og hverdagen i det hele taget, i højere grad skal funderes i dette. Målet er bl.a. at denne vinkel bliver synlig i Broens dagligdag og Broens struktur.

I den forbindelse er den entreprenante tilgang et af de "håndtag", vi vil dreje på.

På Broen har vi i foråret 2013 haft et fokus på Entreprenørskab, men vi må erkende, at vi i Læringsreformens navn, har haft emnet lagt på hylden siden. Vi vil selvfølgelig involvere skolens entreprenørskabstovholder i dette arbejde.

De målrettede læringsmiljøer

I forbindelse med vores flerårige udvikling af inklusionsarbejdet samt vores pædagogfaglige udviklingsarbejde især i årene 2009 til 2012, har vi haft stor fokus på de målrettede læringsmiljøer.

Det barnestyrede læringsrum handler meget om de muligheder børnene har for selv at skabe deres eget læringsrum (beskrevet i ovenstående afsnit), hvor de voksenstøttede - & voksenstyrede læringsrum også handler om at forsøge at skabe en målrettet læring/ udvikling.

Her er vi optagede af den didaktiske tilgang, samt af at dokumentere vores aktiviteter.

På Broen arbejder vi bl.a. med Vygotskys NUZO begreb og vi benytter bl.a. SMTTE modellen som styringsredskab.

NUZO

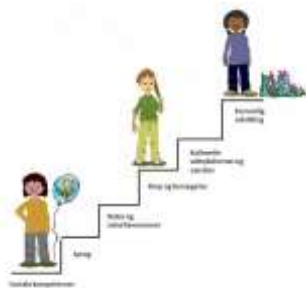
Vygotsky mente at alt læres på to niveauer.

Først gennem samspil med andre og derefter ved en integration i individets mentale struktur, derudfra skabte Vygotsky begrebet NUZO – den nærmeste udviklingszone.

Når barnet er i en bestemt zone for udvikling, kan man iagttage, hvad barnet kan på egen hånd. Imidlertid vil der altid i den aktuelle udviklingszone være en række nye områder i barnets psyke, der er under udvikling.

Derfor skal man, ifølge Vygotsky, også interessere sig for denne gryende udviklingsmulighed – den nærmeste udviklingszone – og se hvor den peger hen imod.

Det centrale heri er, at vi på ethvert tidspunkt i vores liv kan noget på egen hånd og noget med hjælp fra andre. **Det vi med hjælp kan i dag, det kan vi muligvis klare på egen hånd i morgen.**

SMTTE MODELLEN - en refleksionsmodel til pædagogisk udvikling og organisationsudvikling

af Lena Uldall, Uldall Consult Aps, 2010

Bogstaverne i **SMTTE** står for:

Sammenhæng

Mål

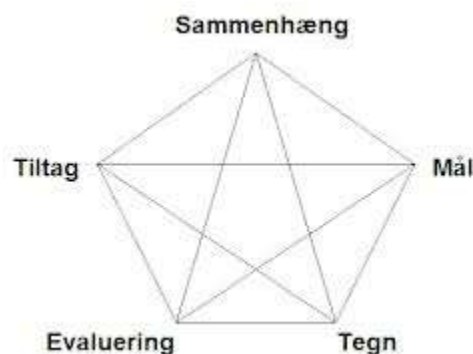
Tegn

Tiltag

Evaluering

SMTTE-modellen er oprindeligt udviklet i Norge til folkeskolen og det pædagogiske område, men kan også bruges som strategisk værktøj ifm. organisationsudvikling og strategiudvikling.

SMTTE-modellen består af et pentagon. De 5 spidser indeholder hver sit element, der er forbundet med de fire andre. Modellen skal opfattes som et dynamisk redskab, hvor man kan springe frem og tilbage mellem de fem elementer.

Når man arbejder med SMTTE, skal man konkretisere sine mål og fokusere på, hvad man skal registrere på vej mod målet.

Med begrebet 'tegn' konkretiserer man målet ved at overveje, hvad man skal holde øje med på vejen mod målet samt når målet er nået. Tegnene bliver både en hjælp i planlægningen og undervejs i forløbet, hvor man kan justere, hvis man ikke registrerer det ønskede.

Når man planlægger og sætter mål efter SMTTE-modellen, er det derfor hensigtsmæssigt at springe frem og tilbage mellem de forskellige punkter for bedst muligt at se tingene i en sammenhæng.

Undervejs i gennemførelsen af tiltagene, kan man også justere dem, hvis man ikke får øje på de ønskede eller forventede tegn.

På Broen betyder det følgende i vores pædagogiske praksis

- ❖ Der er hver dag mindst 1 pædagog (ofte 2 eller 3), der har opgaven at skabe 1 målrettet aktivitet. Vi planlægger 1 måned af gangen, således at man kan lave den samme aktivitet eks. hver mandag og tirsdag i en måned, og skaber dermed mulighed for at "nørde" og fordybe sig. Aktiviteterne kan f.eks. være:
 - Inklusionsprojekter for et enkelt barn
 - Inklusionsprojekter for en gruppe børn
 - Temaer omkring de sociale kompetencer/ PALS
 - Temaer af interessepræget karakter, hvor der skabes et eller flere læringsrum: madlavning, bål, bevægelse, IT, årstids og højtidsbestemte temaer osv.
- ❖ Et Bro teammøde hver måned bruges på at forberede disse aktiviteter. Der laves altid en skriftlig plan med bl.a. mål og tiltag, for den konkrete aktivitet. Her bruger vi som sagt bl.a. SMTTE modellen. Disse beskrivelser samles, bl.a. som dokumentation men også som inspiration ved senere lejligheder.
- ❖ For at sikre at vi når omkring forskellige arenaer og temaer, har vi på broen udarbejdet et "årshjul", hvor vi netop har prioriteret disse på forskellige tider.

Udviklingsfelter

På dette felt har vi udviklet en del, så derfor er vores opgave at vedligeholde og forfine praksis, hvilket vi naturligt gør løbende. Som tidligere skrevet vil aktivitetsstrukturen komme i spil ift. inklusionsarbejdet samt det videre arbejde med "legens betydning for barnets udvikling".

Til gengæld er vi, som på alle andre skoler i IBK, i fuld gang med at udvikle ift. PLF (Professionelle læringsfællesskaber) hvor udviklingsværktøjet er PLC (Den professionelle læringscirkel) Ligeledes implementeres arbejdet i vores nye læringsplatform MOMO, et system hvor undervisning og aktiviteter planlægges, formidles til elever og forældre, lægges i årsplan osv.

Målet for Broen er, at vi vil erstatte vores brug af SMTTE modellen med MOMO. Således bliver gennemsigtigheden ift. information, didaktik og dokumentation større for Broens brugere.

Vi påtænker at afholde en temalørdag som kickstart. Ambitionen er at nå det inden sommerferie. Vi vil invitere vores læringsvejledere med som konsulenter på arbejdet, samt evt. en konsulent fra TEACH.

Samarbejdet med skolens UVD

På Engesvang Skole ser vi tidsrummet fra 06.25 til 16.55 (fredag 15.30) som en samlet skoledag.

Det er vigtigt, at alle undervisere i fællesskab støtter op om det enkelte barn og fællesskabet med bedst mulig trivsel og læring som mål.

Som udgangspunkt skal alt undervisning og alle aktiviteter i både UVD & SFO afspejle dette.

Vi tror på, at det er en styrke, når to faggrupper - lærere og pædagoger - samarbejder om dette mål. Dette har været et af de vigtige parametre i tilrettelæggelse af skolens struktur.

På Engesvang Skole betyder det følgende i vores pædagogiske praksis

- ❖ På ledelsesniveau ser vi os selv som et fælles ledelsesteam (skoleleder, viceleder & SFO Leder) Således udvikles og planlægges skolens pædagogiske praksis, skolens drift mv. i fællesskab
- ❖ Ansvar for den pædagogiske ledelse i de 3 stor-team - indskoling & SFO, mellemtrinnet samt udskoling - er fordelt i ledelsesteamet.
- ❖ Omkring alle årgangene i indskoling (0. til 3. årgang) er der et årgangsteam bestående af 4-5 lærere samt en SFP.
- ❖ I mellemtrinnet er der tilknyttet 2 SFP'er i stor-teamet. SFP'en er samtidig en del af et årgangsteam.
- ❖ Der er for hvert årgangsteam skemalagt 1½ times møde hver uge.
- ❖ Årgangsteamene har ansvaret for årgangens/ klassens samt det enkelte barns trivsel og læring, og skal i fællesskab bl.a. tilrettelægge:
 - Temadage
 - Undervisning/ læringsmiljøer
 - PALS arbejdet
 - Trivselsarbejdet generelt
 - Arbejdet omkring PALS mental sundhed
 - PLUK (en lektion 4 dage i ugen: PALS, Lektiecafe', Understøttende Undervisning samt Klassens tid)
 - Understøttende Undervisning
 - Forældresamarbejde: samtaler, møder mv.
 - PLF & PLC (Professionel Lærings Fællesskaber & - - cirkel) et indsatsområde i IBK

Udviklingsfelter

Når man signifikant forandrer praksis, er det væsentligt at følge udviklingen: f.eks. hvad får vi, og hvad mister vi?

Opgaven er her at samle data og analysere, således at vi på dette felt samskaber og træffer de bedste beslutninger til gavn for det enkelte barn og fællesskabet.

Dette gør vi løbende og især i planlægning af et nyt skoleår.

Skole-hjem samarbejdet

Børnene er forældrenes, og det er med dette udgangspunkt, vi arbejder. Vi ser det som vores overordnede ønske, på anerkendende vis at støtte forældrene i deres ansvar. Ligeledes er vores holdning, at det er i samarbejdet mellem hjem og skole, at der skabes den bedste trivsel og læring for det enkelte barn og i fællesskabet.

Vi er optaget af, at kommunikationen er saglig og lødig, og at forældrene oplever, at de bliver mødt anerkendende i alle sammenhænge, også når det gælder de svære forhold.

I forbindelse med læringsreformen har vi også optimeret samarbejdet mellem UVD & SFO på dette felt, således at skole-hjem samarbejdet i høj grad er et fællesansliggende.

Som udgangspunkt synes vi, at det er vigtigt at møde forældrene i hverdagen. Her må vi dog erkende, at det kan knibe med at leve optimalt op til dette ønske.

- ❖ Mange af Broens børn kommer og går selv på Broen
- ❖ Vores tid er knap og kostbar og det er vigtigt for os, at vise respekt for børnenes tid, hvorfor vi vælger samvær og aktivitet med børnene i første række. Forældre må derfor i højere grad være opsøgende ift. Broens personale i hverdagen.

Sluttelig finder vi det vigtigt, at kommunikationsveje og serviceniveau er tydelige.

På Engesvang Skole betyder det følgende i vores pædagogiske praksis

- ❖ På Engesvang Skole har vi afskaffet klasselærerfunktionen.
- ❖ I alle klasser, har hver enkelt elev fået tildelt en *kontaktperson*. Denne opgave varetages af såvel lærere som SFP'er.
- ❖ Hvad angår Bro børnene, er den SFP, der er tilknyttet årgangen, kontaktperson, ift. til hvad der er særligt for Brotiden.
- ❖ Er der særlige forhold omkring et barn, sker formidlingen som udgangspunkt mellem forældre og kontaktpersonen.

- ❖ Ved skole-hjem samtaler deltager barnets kontaktperson + en anden primærperson fra årgangsteamet.
- ❖ Ved forældremøder deltager de primære voksne, og skole- fritidspædagogen deltager altid.
- ❖ Skolebestyrelsen har selvfølgelig også driftstilsynet med Broen. Den eksisterende Skolebestyrelse har valgt at nedsætte et forældreråd, der funderer som sparring ift. til ændring af pædagogisk praksis og andre "sager" vedr. Broen. Broens forældreråd har ikke beslutningskompetence. SFO lederen deltager altid på skolens bestyrelsesmøder.
- ❖ Skolebestyrelsen har i efteråret 2016 besluttet "princip for skole - hjem samarbejdet". Det er et godt gennemarbejdet princip, der af flere omgange har været til høring blandt skolens medarbejdere.
- ❖ Al information og meget kommunikation foregår på Tabulex SFO. Har man brug for en samtale, kan man altid aftale dette med den eller de pågældende SFP'er og eller ledelsen.
- ❖ Serviceniveauet er beskrevet i *Broens Velkomsthæfte* som findes på www.engesvangskole.dk under *SFO Broen*

Udviklingsfelter

Det er her vigtigt, at der løbende er dialog mellem forældre og Broens personale/ ledelse, således at vi kan tilrette praksis bedst muligt i forhold til de ressourcer vi har.

Her er det vigtigt med tydelighed og direkte kommunikation, hvilket vi forsøger at praktisere bedst muligt. Her bliver det fortsat vigtigt at vedligeholde og forfine.

Fælles idræts- & sundhedsprofil/ Broens Sundhedspolitik

I IBK er den *Fælles idræts - & Sundhedsprofil* obligatorisk. På Engesvang Skole er den udarbejdet af en arbejdsgruppe og godkendt af den samlede personalegruppe. Herudover udarbejdede Broens personale i 2012 *Broens Sundhedspolitik*, der bygger på 3 fokusområder: *kost, bevægelse og den mentale sundhed*. *Vi må erkende, at den desværre er blevet forsømt og derfor håbløs forældet, hvorfor den er fjernet fra vores hjemmeside. Dette er dog ikke lig med, at vi har opgivet det gode sundhedsarbejde. Vi har altid været optaget af at skabe bevægelsesglæde, at den mad vi tilbyder børnene, som udgangspunkt, er lødigt samt nøgle/ fuldkornsmærket samt det enkelte barns trivsel i fællesskabet.* Sluttelig vil jeg nævne skolens indsatsområde *PALS mental sundhed*, der især handler om det 3. fokusområde i Broens Sundhedspolitik. PALS mental Sundhed er omtalt i afsnittet *Inkluderende læringsmiljøer / sociale kompetencer*.

Udviklingsfelter

Fælles for både idrætsprofilen og Broens Sundhedspolitik er, at de begge trænger til et "ansigtsløft", således at de bliver tidssvarende bl.a. i forhold til læringsreformens indhold.

Dette bliver ikke vores første prioritet i Broens udviklingsarbejde, men det er dog ambitionen at nå det inden denne M&I's udløb 2020.

Idræts- og sundhedsprofil

I Danmark forekommer der et stigende antal livsstilssygdomme blandt børn og unge pga. dårlig kost og for lidt motion.

Engesvang Skole vil gerne være med til at bryde denne negative udvikling ved at sætte fokus på forebyggelse frem for helbredelse. Nyere forskning viser, at der er en sammenhæng mellem læring, trivsel og sundhed. Det er derfor i skolens interesse, at der bliver ydet en fælles indsats for at fremme børnenes sundhed og trivsel.

Med udgangspunkt i dette har Engesvang Skole besluttet at arbejde ud fra tre indsatsområder.

- Kost og sundhed
 - På Engesvang skole fungerer det sådan, at:
 - Eleverne kan købe sunde frokostmåltider via Optimeal.
 - Der er hjemmebakke grovboller til køb i skoleboden.
 - Man er opmærksom på ernæringsrigtig kost – både i hjemkundskab og måltider tilberedt i SFO'en.
 - Skolebestyrelsen har vedtaget, at eleverne ikke må gå til købmanden i undervisningstiden.

- Trivsel og velvære
 - På Engesvang skole fungerer det sådan, at:
 - Der er et fungerende mobberåd og udarbejdet en antimobbestrategi.
 - Der i undervisningsdelen foretages UVM undersøgelser.
 - Der udfyldes trivselsskema på alle børn der går i SFO'en og disse revideres jævnligt eller efter behov.
 - Et PALS projekt integreres.
 - I SFO'en bliver der arbejdet med at sikre at alle børn får del i et fællesskab. igennem en inkluderende arbejds metode (inklusion).
 - I SFO'en er der høj grad af selvvalgte aktiviteter, såvel voksenstyret som på barnets eget initiativ.

- Bevægelse og idræt
 - På Engesvang skole fungerer det sådan, at:
 - Skolen arbejder med temaet i emneuger.
 - I undervisningsdelen SKAL der deltages i idrætstimerne på trods af glemt tøj – så må man i lånekassen.
 - I SFO'en tilbydes der dagligt bevægelsesaktiviteter.
 - Skolen forsøger at udnytte de ressourcer der findes i nærområdet samt udvikle/fornye disse.

Overordnet mål

Målet er på sigt at, alle børn og voksne oplever og føler et medejerskab i at skabe trivsel såvel fysisk som psykisk på Engesvang Skole samt at skabe en struktur, hvor samhørighed og dialog mellem alle voksengrupper er til stede.

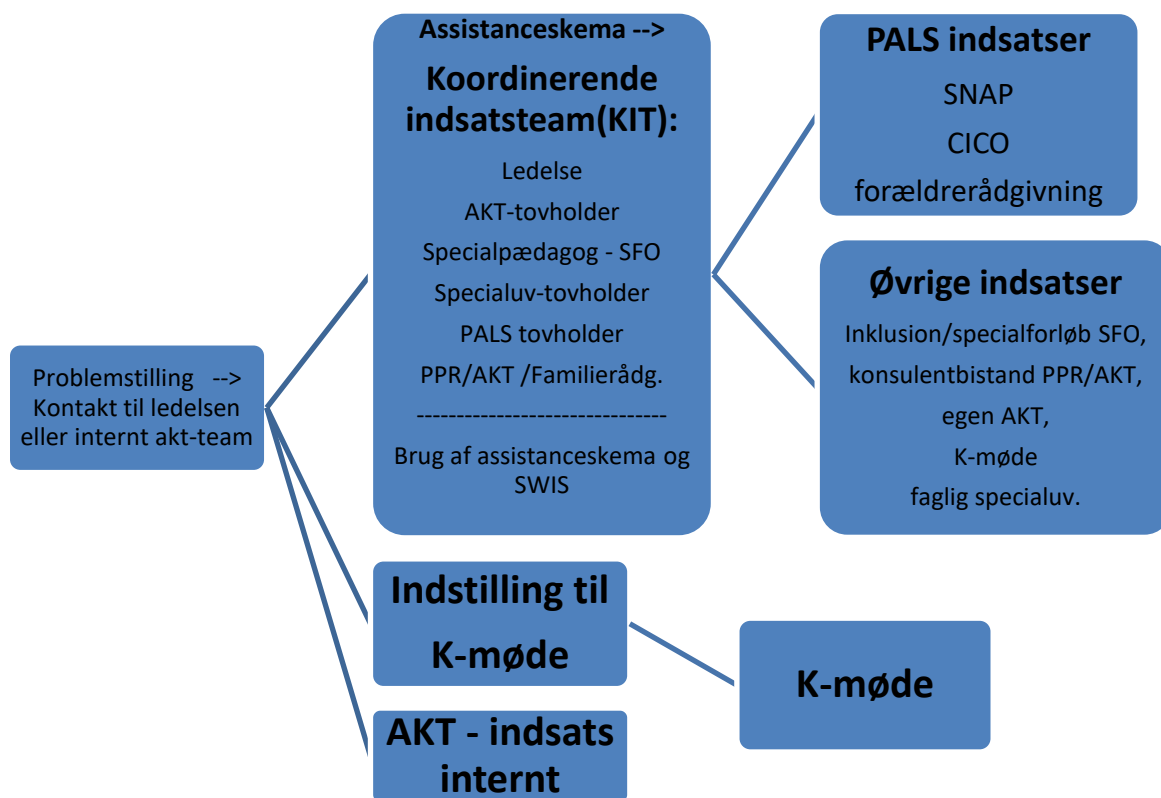
Samarbejdet om børn med særlige behov

I en inkluderende praksis, finder vi det på Engesvang Skole UVD & SFO vigtigt, at viden omkring et barns særlige udfordringer samt særlige behov er kendt af så mange af skolens fagpersoner som muligt og især af barnets primærvoksne. Således kan vi "bygge et solidt stillads" omkring barnet.

Ligeledes er *Tydelighed* nøgleordet i vores praksis omkring børn med særlige behov.

- ❖ Tydelighed omkring hvem der har ansvar
- ❖ Tydelig struktur & forretningsgange
- ❖ Tydelige nøglepersoner og hvilke kompetencer de har.

På Engesvang skole ser organiseringen af indsatser således ud:

På Engesvang Skole UVD & SFO ser samarbejdet omkring børn med særlige behov således ud:

- ❖ Idet alle skole- fritidspædagoger er med i et årgangsteam, foregår samarbejdet omkring børn med særlige behov naturligt i dette felt. Dette er en implementeret praksis, og et felt hvor vi især oplever UVD & SFO som en fælles enhed.
- ❖ I KIT (Koordinerende Indsats Team - se modellen ovenfor), er der repræsentanter fra både UVD & SFO. Ligeledes benyttes sparringsrummet i KIT af både lærere og skole- fritidspædagoger.

Udviklingsfelter

Vi vedligeholder og forfiner løbende i samarbejde med vores eksterne samarbejdspartnere fra PPR

Samarbejde med Engesvang Børnehuse

Børnehusene og Broens samarbejdsflade ligger hovedsagelig i arbejdet omkring overgangen fra daginstitution til skole.

Vi har mange års gode erfaringer omkring en velfungerende praksis, som både børn, forældre og pædagoger har været meget tilfredse med, og vi har, så vidt det har været muligt, forsøgt at bibeholde elementer af denne praksis efter læringsreformen.

Arbejdet omkring overgangen skal dels ses som en dialog mellem det faglige personale samt en "øvebane" for børnene, der har til formål, at give skolestarterne og deres forældre de bedste mulige betingelser og opbakning i trygge rammer.

I Engesvang ser samarbejdet omkring "Brobisserne" (fællesbetegnelse for de kommende skolebørn) således ud:

- ❖ Efter sommerferien kommer "Brobisserne" på besøg på Broen en formiddag hver uge bl.a. med følgende mål.
 - Her vænner Brobisserne sig til de fysiske rammer, samt begynder så småt at lære og forstå Broens/ skolens regler og forventninger.
 - Her afvikles aktiviteter, der er målrettet den kommende skolestart.
 - Arbejdet på Broen omkring Brobisserne varetages udelukkende af Børnehusenes pædagoger.
- ❖ I efteråret mødes ledelsen fra Børnehusene og Engesvang Skole, hvor vi får et overblik over Børnegruppen. Er der oversiddere? Er der børn med særlige

udfordringer? mv. Således kan vi i skolens UVD & SFO bl.a. inddrage denne viden i planlægningen af det kommende skoleår.

- ❖ I efteråret er der informationsmøde om skole (UVD & SFO) og selvfølgelig om skolestart ifm. skolevalg.
- ❖ I foråret mødes ledelse samt de relevante medarbejdere fra daginstitution og skole for at overlevere de enkelte børn. Overleveringen tager sit udgangspunkt i "Hjernen og Hjertet".
- ❖ I foråret er der indskrivning på Engesvang Skole for børn og forældre.
- ❖ I april afholder vi "Introdag" på Broen, hvor Broens personale introducerer Tabulex samt de muligheder og forventninger der er på Broen. Herfra begynder Brobisserne at bruge Tabulex.
- ❖ Ultimo april bruges fredagene bl.a. til at besøge 0. årgang i mindre hold som "fluer på væggen".
- ❖ I maj afholdes informationsmøde for Brobissernes forældre vedr. skolestart.
- ❖ I maj & juni udvides nogle af besøgsdagene, så Brobisserne bliver på Broen i eftermiddagstimerne (i alt 4 fredage). Således møder de Broens voksne, oplever en "virkelig" Bro dag sammen med alle Broens øvrige børn samt oplever Broens faciliteter i funktion. Her er det Broens pædagoger, der står for planlægning og udførelse af fredagens aktiviteter, der selvfølgelig er afstemt Brobisserne, og Børnehusenes personale støtter op.
- ❖ I juni holder vi "Byttedag" således at Brobisserne får en skoledag i 0. sammen med 0. årgangs voksne: Ulla, Marlene og Lise. Til gengæld får 0. årgang en dag sammen med deres "gamle pædagoger" fra Børnehusene.
- ❖ Pr. 1. august er Brobisserne officielt Brobørn, hvis de er tilmeldt.

Plan for dokumentation og evaluering

Når der er tale om dokumentation af det daglige pædagogiske arbejde, er metoderne:

- ❖ SMTTE modeller og andre udviklings-/forberedelsesskemaer udarbejdet i forbindelse med planlægning af aktiviteter eller udviklingsplaner for børn, pædagogisk praksis mv.
- ❖ Den daglige historie fortalt af børn og voksne.
- ❖ Børnenes synlige kompetenceudvikling.
- ❖ Børnenes synlige trivsel.
- ❖ Produkter fra eks. de kreative værksteder.
- ❖ Fotos fra Broens hverdag.
- ❖ Udstillinger.
- ❖ Forestillinger.

- ❖ Mødereferater.
- ❖ Handleplaner.
- ❖ Mm.

Dokumentation og evaluering af udviklingsfelterne i *Mål - & indholdsbeskrivelse for Broen 2018 - 2020* vil være synlig i:

- ❖ Vores pædagogiske praksis.
- ❖ Beskrivelse af pædagogisk praksis f.eks. på skolens hjemmeside.
- ❖ På Tabulex.
- ❖ Opdatering af *Broens Mål - & indholdsbeskrivelse for 2018-2020* ultimo 2018/prime 2019.
- ❖ *Broens Mål - & indholdsbeskrivelse 2021 - 2023.*

Evaluering af udviklingsfelterne fra M&I 2015-2017

Når "Broens Mål & indholdsbeskrivelse 2015 - 2017" gennemlæses, bliver det tydeligt, at vi har været meget ambitiøse, og der er flere områder, der stadig står på vores "to do liste": Temadag om relations kompetence, Temadag med Broens PALS arbejde under lup samt beslutninger om fremtidig PALS praksis på Broen, entreprenørskab samt "renovering" af Broens Sundhedspolitik. Alle emner vi fortsat ønsker at berøre og udvikle, og som derfor fortsat vi fremstå som udviklingspotentialer i denne udgave af "Mål & indholdsbeskrivelse"

De inkluderende læringsmiljøer:

I foråret 2016 havde vi på Broen en pædagogisk lørdag bl.a. med overskriften "Broens praksis ift. de inkluderende fællesskaber"

Her spejlede vi eksisterende praksis i Heidi Baks "Inklusionshjul", og havde især fokus på "organisering af hverdagen".

Med udgangspunkt i følgende spørgsmål, idegenererede vi i grupper via en innovativ proces:

- Hvordan organiserer vi de særlige indsatser i en travl hverdag med kort tid og få voksne?
- Hvordan griber vi på Broen de børn, vi vurderer, har særlige behov i hverdagen?

Dagens ideer blev sammenskrevet, og på det efterfølgende Broteammøde udvalgte og operationaliserede vi de ideer, vi ville afprøve i vores praksis f.eks.:

- Indføre "tjek ud tjek ind" i skiftet mellem UV og Bro
- Være opmærksom på at udnytte muligheden for skabe f.eks. "sociale træningsbaner" i vores aktivitetsstruktur.

- Div. Aktiviteter ligger på faste dage.

De inkluderende fællesskaber har herefter løbende været på Broens dagsorden, da det er et vigtigt element i vores struktur og pædagogiske praksis, og især da vi ikke helt synes, at vi har fundet den optimale praksis især ift. børn med særlige behov, hvorfor det fortsat vil være et udviklingsfelt i 2018 - 2020.

Legens betydning for barnets udvikling:

Ovenstående overskrift er afgørende i IBK's Mål & indholdsbeskrivelse for SFO, og er det selvfølgelig også i vores lokale udgave, idet Broens pædagogiske praksis i høj grad er bygget op omkring Bernsteins læringsrumsteori.

Dog havde vi på Broen brug for at gå anderledes teoretisk til værks, og dermed underbygge ovenstående overskrift, hvilket vi gjorde på 2 temamøder i efteråret 2017. Her har vi dels spejlet vores praksis i Birgitte Barkholts speciale: "Rødt kort til leg" (en opsummeringsartikel) samt defineret nogle emner hvormed vi understøtter og fremmer Brobørnenes mulighed for leg, f.eks. *hvordan fremmer vi børnenes medindflydelse* for dermed at skabe bedst mulige vilkår for leg på Broen. Dette arbejdes der videre med i 2018.

Læs evt. det nye afsnit i denne M&I *Legens betydning for barnets udvikling*.

Broens målrettede læringsmiljøer:

Det store fælles i skoleafdelingen er læringsstrategien bygget op omkring PLF (Professionelle læringsfællesskaber) hvor PLC (Professionel læringscirkel) er et vigtigt redskab. Her har Skole-fritidspædagogerne udviklet sammen med undervisningsdelen på både det teoretiske og det praktiske niveau.